

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.131/2010/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a ... Ügyvédi Iroda (Szolnok, Veder u. 20., ügyintéző: dr. ... ügyvéd) pártfogó ügyvéd által képviselt I.rendű felperes neve címe lakos felperesnek, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala (Budapest, Pf: 24., ügyintéző: ...) által képviselt Szabolcs-Szatmár-Berege Megyei Bíróság I. rendű, II**Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság** III. rendű, VIII. rendű alperes neve VIII. rendű, IX. rendű alperes neve IX. rendű és X. rendű alperes neve X. rendű (valamennyien című), valamint a dr. ... ügyész által képviselt **ISzabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság** (címe.) II. rendű, VI. rendű alperes neve VI. rendű és VII. rendű alperes neve VII. rendű (címük.), továbbá a személyesen eljáró IV. rendű alperes neve IV. rendű és V. rendű alperes neve V. rendű (címük) alperesek ellen kártérítés iránt indított perében a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 11.P.20.750/2009/24. számú ítélete ellen a felperes által 27. sorszám alatt előterjesztett és 29. sorszámú beadványban megindokolt fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A felperes pártfogó ügyvédje díjának viselésére az állam köteles.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A Vásárosnaményi Városi Ügyészség a B.991/2006/87. számú vádiratában a felperest vádolta 2 rb. a Btk. 218. §-a (1) bekezdés b) pontjában meghatározott, de a (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő és büntetendő üzletszerűen, több személynek segítséget nyújtva elkövetett embercsempészás büntetével, valamint 3 rb. a Btk. 218. §-a (1) bekezdés b) pontjában meghatározott, de a (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő és büntetendő üzletszerűen, több személynek segítséget nyújtva elkövetett embercsempészás büntetékének a Btk. 16. §-a szerinti kísérletével.

A Vásárosnaményi Városi Bíróságon a büntetőeljárás 2.B.229/2007. szám alatt volt folyamatban. Az ügyben tartott tárgyalásokon a vád képviselőjeként a VI. rendű alperes járt el.

A Vásárosnaményi Városi Bíróság 127. sorszámú végzésével elrendelte a felperes előzetes letartóztatását az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatának a kihirdetéséig. A végzést a tanács elnökeként a III. rendű alperes, ülnökként a IV. és V. rendű alperes hozta.

E végzéssel szemben a felperes fellebbezést terjesztett elő. A fellebbezés elbírálása végett az iratokat a végzés helybenhagyására irányuló indítvánnyal a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség részéről a VII. rendű alperes továbbította a másodfokú bíróságra.

A **Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság** - az I. rendű alperes - mint másodfokú bíróság a 4.Bkf.16/2009/2. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú bíróság B.229/2007/127. számú végzését. A határozatot a másodfokú tanács tagjaként a VIII., a IX. és a X. rendű alperes hozta.

A Vásárosnaményi Városi Bíróság 2009. február 23-án kelt 158. sorszámú ítéletével a felperest, mint I. rendű vádlottat 1 rb. embercsempészség bűntette és 3 rb. embercsempészség előkészületének vétsége miatt 7 év fegyházra és 7 év közügyektől eltiltásra ítélte, megállapítva, hogy a felperes a bűncselekményeket bűnszervezetben követte el.

A Vásárosnaményi Városi Bíróság a 158-I. számú végzésével a felperes előzetes letartóztatását fenntartotta a másodfokú eljárás befejezéséig, de legfeljebb a nem jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztés tartamáig.

Az I. rendű alperes, mint másodfokú bíróság 2.Bkf.280/2009/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság ezen végzését helybenhagyta.

A felperes keresetében az alpereseket egyetemlegesen kérte kötelezni 15 000 000 forint nem vagyoni kára megfizetésére a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdése valamint 84. §-ának (1) bekezdés e) pontja alapján.

Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a 2. B. 229/2007/127. sorszámú előzetes letartóztatását elrendelő végzésével, valamint a megyei bíróság a 4.Bkf.16/2009/2. számú, az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyó végzésével jogszabályt sértve rendelték el az előzetes letartóztatását, fosztották meg személyi szabadságától, sértették meg ezáltal személyhez fűződő jogát.

Álláspontja szerint a terhére rótt bűncselekmény elbírálása a Be. 16. § (1) bekezdés a) pontja alapján a megyei bíróság hatáskörébe tartozik, ennél fogva az előzetes letartóztatását is csak megyei bíróság rendelhetné volna el jogszerűen, így a másodfokon eljáró bíróság az ítéltábla lett volna.

Hivatkozott a Btk. 98. § (1) bekezdésére, mely szerint azzal szemben, aki az 5 évi vagy azt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekményt bűnszervezetben követi el, a bűncselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik.

Számítása szerint a Btk. 208. § (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő és büntetendő embercsempészet büntetnének büntetési tétele 8 évig terjedő szabadságvesztés, így a kiszabható büntetés felső határa 16 év. Mivel a törvény a 15 év kiszabható szabadságvesztésben jelöli meg a hatáskörváltozás szabályát, így súlyosan jogellenes a vele szemben alkalmazott eljárás.

Nem a „tétel” és „büntetés mértéke” kitételekből kiindulva indítványozta a kereset elbírálását, hanem arra tekintettel, hogy az eljárási törvény vele szemben 16 évig terjedhető szabadságvesztés büntetés kiszabását teszi lehetővé, amely már első fokon is megyei bírósági hatáskört alapoz meg.

Hivatkozott a Be. 263. §-ára, mely előírja, hogy a bíróságnak 60 napon belül meg kell vizsgálnia, hogy az áttétel elrendelésére szükség van e.

Álláspontja szerint nem vagyoni kárért a bíróság és az ügyészség mellett az ügyében eljáró bírák, ülnökök és ügyészek is felelősséggel tartoznak.

Az I., III., VIII., IX., X. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy a polgári kártérítési peres eljárás nem jogorvoslati fórum, annak nem lehet tárgya a büntetőeljárásban született határozat felülvizsgálata. Nem állapítható meg a felperes sérelmére a Ptk. 75. § (1) bekezdésében és 76. §-ában írt törvényi tényállás megvalósulása, mivel a Btk. és Be. szabályai tették lehetővé a felperes által sérelmezett eljárási cselekmények foganatosítását. A III., VIII., IX. és X. rendű alperesek szolgálati viszonyukban jártak el, ezért a Ptk. 349. § (3) bekezdésének rendelkezéseiből következően közvetlenül a felperessel szemben saját személyükben kártérítési felelősségük nem állapítható meg.

A II., VI. és VII. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal érvelt, hogy a felperes álláspontja a jogszabályok téves értelmezésén alapszik. A Be. 16. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a megyei bíróság hatáskörébe tartoznak azok a bűncselekmények, amelyekre a törvény 15 évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását is lehetővé teszi. Az egyes bűncselekményekre kiszabható büntetéseket és ehhez igazodóan a megyei bíróság hatáskörét a Btk. különös részében foglalt büntetési tételek határozzák meg, míg a felperes által hivatkozott Btk. 98. § (1) bekezdésének rendelkezései a büntetés kiszabásának körébe tartoznak. A hatáskör megállapítása szempontjából a bűncselekményeknek a Btk. különös részében meghatározott büntetési tételeit kell alapul venni, ebből következően a Btk-nak „a büntetés kiszabása” című V. fejezetének a bűnszervezetben történő elkövetésre vonatkozó - „mérték” és nem „tétel” - rendelkezései a hatáskör szempontjából nem bírnak jelentőséggel.

A VI. és VII. rendű alperesek hivatkoztak arra is, hogy saját személyükben kártérítési felelősséggel nem tartoznak.

A IV. és V. rendű alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította, kötelezte a felperest, hogy az I. és II. rendű alperes részére személyenként 11 130 forint perköltséget fizessen meg. Kimondta, hogy a felperes pártfogó ügyvédje díját az állam viseli.

A határozata indokolásában kifejtette, hogy a felperessel szemben benyújtott vádirat intézése során az eljáró első- és másodfokú bíróságok a Be. vonatkozó szabályait betartva állapították meg hatáskörüket és hozták meg határozatukat. A városi bíróság végzésével szemben a felperes a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget igénybe vette, a másodfokú bíróság a hatásköri szabályokat is figyelembe véve hagyta helyben e határozatot.

Rámutatott, hogy a bíróságok elleni kártérítési perben eljáró bíróságnak nincs lehetősége arra, hogy a büntetőeljárási szabályok érvényesülését és helyes alkalmazását felülvizsgálja, és megállapítsa, hogy hatáskör hiányában születtek meg a büntetőeljárásban bizonyos határozatok. Hangsúlyozta, hogy a polgári perben eljáró bíróság nem a büntetőeljárásban hozott határozatok jogorvoslati fóruma.

Mindemellett megjegyezte, hogy a felperes tévesen értelmezte a büntető jogszabályokat, mivel a hatáskör megállapítása szempontjából a bűncselekményeknek a Btk. különös részében meghatározott büntetési tételeit kell alapul venni, nem pedig a felperes által hivatkozott, a Btk. 98. § (1) bekezdésében írt büntetési mértékeket.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. tv. (Bsz.) 15. § (1) bekezdésére utalva megállapította, hogy az ülnökök az ítélezésben a hivatásos bíróval azonos joggal és kötelezettséggel bírnak. A bírók, ügyészek és ülnökök szolgálati viszonyukban jártak el az adott esetben, ezért a Ptk. 348. § (1) bekezdésében írtakra is figyelemmel a felperessel szemben kártérítési felelősségük nem áll fenn.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, az alperesek kereset szerinti marasztalását, másodsorban az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására, új határozat hozatalára kötelezését kérte.

Hivatkozott arra, hogy a személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogai sérelme valósult meg azzal, hogy a Vásárosnaményi Városi Bíróság úgy rendelte el az előzetes letartóztatását, hogy ilyen határozat hozatalára nem bírt hatáskörrel, ezzel egyszersmind megsértette a tisztességes tárgyaláshoz való jogát is. Álláspontja szerint az így elkövetett károkozásban mindazon bírói fórum, illetve eljáró bíró, ügyész és ügyészség, akik a jogellenes állapotot eljárásukkal létrehozták, részt vett.

A személyiségi jogai megsértése miatt a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján kártérítési igényt érvényesíthet, amelynek elbírálása során a bíróságnak a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdésében írt rendelkezései alapulvételével kell eljárnia.

Hivatkozott arra, hogy tévesen értelmezte e jogszabályi rendelkezéseket az elsőfokú bíróság, amikor érdemben nem vizsgálta a felperes keresetének jogalapját, arra

hivatkozva, hogy a polgári bíróságnak nincs lehetősége arra, hogy a büntető bíróságok esetleges hatásköri túllépését, illetve eljárása jogszerűségét megkérdőjelezze, felülbírálja. Álláspontja szerint a Ptk. 349. §-a rendelkezéseinek helyes értelmezéséből az következik, hogy amennyiben a károsult a rendes jogorvoslati fórumokat kimerítette, s kártérítési igényt érvényesít, az ez ügyben eljáró bíróságnak az elkövetett jogsértésekkel érdemben kell foglalkoznia. Mivel ezt elmulasztotta, határozata törvénysértő.

Az I., III., VIII., IX., X. rendű alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A II., VI., VII. rendű alperes indítványozta az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokaira figyelemmel történő helybenhagyását.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, abból helytálló következtetéseket levonva megalapozott döntést hozott, annak indokolását az ítéletábra teljes mértékben osztja, s csupán a fellebbezésben írtakra tekintettel tartja szükségesnek megjegyezni az alábbiakat:

A Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A Ptk. 349. §-ának (1) bekezdése értelmében államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.

A Ptk. 349. § (3) bekezdése kimondja, hogy ezeket a szabályokat kell alkalmazni a bírósági és ügyészségi jogkörben okozott kárért való felelősségre is, ha jogszabály másként nem rendelkezik.

E jogszabályhelyek alapján a bírósági és ügyészségi jogkörben okozott kár megtérítésének a feltételei: a jogellenes magatartás, a kár bekövetkezése, a kettő közötti okozati összefüggés, a vétkesség, a kár rendes jogorvoslattal való elháríthatatlansága illetve e jogorvoslati lehetőség igénybevétele. E konjunktív tényállási elemek közül a vétkesség kivételével a többit a felperesnek kell bizonyítania. Sikeres bizonyítás esetén a bizonyítási teher megfordul, és az alperes köteles felróhatóságát kimenteni azzal, hogy igazolja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A felperes által bizonyítandó tényállási elemek közül akárcsak egynek a bizonyítatlansága is azt eredményezi, hogy a bíróságnak a keresetet el kell utasítania.

A felperes arra hivatkozott, hogy személyiségi jogait sértették meg a vele szemben indult büntetőeljárás során, amikor előzetes letartóztatását rendelték el.

Egységes a bírói gyakorlat a tekintetben, hogy nyilvánvalóan alaptalan az a bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti igény, amely jogerős határozat tartalmát jelöli meg a kereseti kérelem alapjaként.

A Bszi. 2. §-a szerint a bíróságok a vitássá tett vagy megsértett jogról - a törvényben szabályozott eljárás során - véglegesen döntenek. A bíróságok a jogalkalmazási tevékenységük során biztosítják a jogszabályok érvényesülését. A Bszi. 7. §-ának értelmében e jogalkalmazó tevékenységük keretében hozott végleges döntésük mindenkre kötelező, beleértve az ügyben érintett személyeket és az állam szervezeteit is.

A döntés azon túl, hogy a felekre végleg irányadó, minden más, később eljáró szervet köt. Mindazokban az esetekben tehát, amikor a fél bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti követelése alapjául a saját ügyében hozott, szerinte törvénysértő jogerős határozat tartalmát jelöli meg, a kártérítési per bírósága nem állapíthatja meg a döntés jogellenességét (ami a Ptk. 339. § (1) bekezdése értelmében a kártérítési felelősség egyik feltétele), ebből következően kizárt, hogy a fél jogvitájában keletkezett jogerős határozat tartalma a bíróság kártérítési felelősségét alapozza meg.

A büntetőeljárásban a végleges és senki által nem vitatható döntés meghozatalának eljárási rendjét a törvény céljának megfelelően a Be. szabályozza. A felperes által sérelmezett eljárásjogi jogalkalmazás ugyanúgy az érdemi döntésben öltött testet, mint az anyagi jogszabályok alkalmazása. Ebből következően a határozat tartalmától elválaszthatatlan eljárásjogi jogalkalmazás sem ad alapot a sérelmezett határozat jogellenessége vizsgálatára, az erre alapított kártérítési igény érvényesítésére.

Mindezekből következően tehát a felperes által a fellebbezésében kifejtett érvelés alapvetően téves, az elsőfokú bíróság helytállóan hangsúlyozta, hogy a kártérítési per nem teremt újabb jogorvoslati fórumot a felperessel szemben folyamatban lévő büntetőeljárás során hozott jogerős határozatok felülvizsgálatára.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a III-X. rendű alperesek az I., illetve II. rendű alperessel fennálló szolgálati viszonyukban jártak el, s a Ptk. 348. § értelmében a munkaviszonyukkal összefüggésben okozott károkért a munkáltatójuk tartozna kártérítési felelősséggel. E személyeknek akkor lehetne önálló kártérítő felelőssége, ha a bírói, ügyészi tevékenységen kívüli károkozó magatartásuk lenne megállapítható, de ilyen magatartást még a felperes sem állított.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése és 254. § (3) bekezdése alapján helyes indokaira tekintettel helybenhagyta.

A fellebbezési eljárás során pernyertes alpereseknek a másodfokú eljárásban költsége nem merült fel, ezért arról az ítéletábrának nem kellett rendelkeznie.

A Pp. 87. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy a fellebbezési eljárásban is peresztes felperes pártfogó ügyvédje díjának viselésére az állam köteles.

A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986.(VI. 26.) IM. rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A § (1) bekezdés f) pontja alapján bírálta el tárgyaláson kívül.

D e b r e c e n, 2010. május hó 25.

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán sk. előadó bíró, Süliné dr. Tózsér Erzsébet sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő